O PREA SCURTĂ ISTORIE A PREFIXOIDELOR

FLORICA DIMITRESCU
Universitatea din București

Amintirii de neşters a profesorului Iorgu Iordan

Printre afixe, un rol aparte îl deţin, atât prin importanţă, cât şi prin cantitate, prefixoidele. Într-adevăr, o modalitate de formare internă a cuvintelor, foarte rară odinioară, dar frecventă în perioada actuală, este prefixoidarea. Astfel, se ştie mai de mult timp că prefixoidarea este un procedeu la origine de factură savantă de alcătuire a cuvintelor noi cu ajutorul unor segmente formative de sorginte greacă şi latină; acestea provin din cuvinte independente semantic (substantive, verbe, adjective) şi funcţionează precum prefixele obişnuite care ocupă porţiunea iniţială a unui nou lexem (DŞL, p. 401–402).

Creatorul noului concept – *prefixoidarea* – precum şi al termenului adiacent – *prefixoid*, aflat în titlul lucrării de faţă – a fost reputatul lingvist italian B. Migliorini. Acesta l-a introdus în circuitul lingvistic din anul 1935 prin articolul *Radiodiffusione* apărut în *Archivio* XXVII, fasc. 1, p. 14, şi puţini ani după, în 1938, prin cartea sa LC, p. 80. Pentru includerea în lingvistica românească a noii noţiuni *prefixoid*, o poziţie determinantă a avut-o excepţionalul profesor Iorgu Iordan acum exact 70 de ani, drept care închinăm acest articol luminoasei sale amintiri. Astfel, în anul 1943 alcătuirea cuvintelor în modalitatea prezentată mai sus a fost tratată pentru prima oară la noi în ţară de admirabilul nostru lingvist în masiva sa lucrare, inovatoare în multe privinţe, intitulată *Limba română actuală* (LRA). Aici, la p. 192–194 şi 215–225, profesorul nostru a luat în discuţie, cu numeroase exemple şi scurte comentarii, recenţii formanţi pe care i-a denumit, cu un sinonim perfect cu prefixoidele, *pseudoprefixe*. Dând Cezarului ce este al Cezarului, Iorgu Iordan l-a indicat, la p. 192, pe Migliorini drept „părintele“ atât al conceptului, cât şi al primei sale denumiri, *prefixoid*. A urmat, în 1947, ediţia a doua a cărţii mai sus amintite, iar ceva mai târziu, în LRC, excelent curs universitar tipărit în anul 1954, acelaşi Iorgu Iordan, totdeauna atent la „mişcările“ limbii şi deci la evoluţia ei – în special în cadrul lexicului şi al formării cuvintelor – s-a oprit din nou asupra prefixoidelor (la p. 331–332), tratându-le sub denumirea sa predilectă – *pseudoprefixe*. De specificat că în literatura de specialitate de după lucrările lui Iorgu Iordan, uneori *prefixoidele / pseudoprefixele* mai apar şi sub alte denumiri, de exemplu: *morfeme* (Ciohodaru, C., p. 49 şi urm.), *morfeme lexicale* (*DŞL*, p. 327, Stoichiţoiu Ichim, DM, p. 305 ş.u.), *morfeme libere* (Stoichiţoiu Ichim, ML, p. 307 ş.u.), (*neo)confixe* (Stoichiţoiu Ichim, *Neoconfixarea*, p. 312–327 – termen utilizat în lingvistica franceză de Martinet, G.f., p. 243–244). Mai trebuie menţionat că, dintre lingviştii străini, atât Martinet în ELR, cât şi Mitterand, *Les mots*, consideră că acest tip de formaţii reprezintă „recompuneri“.

Dintre toţi termenii amintiţi *supra*, personal am preferat pentru a denumi aceste segmente formative vocabulele *prefixoid* şi *pseudoprefix* nu numai pentru că au fost primele folosite pentru a da un nume noului concept, dar şi pentru că sunt creaţii clare, transparente, ce conţin cuvântul de bază, *prefix*. Pe acestea două le-am utilizat alternativ – având în vedere

BDD-V1164 © 2014 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 03:13:40 UTC)

sinonimia lor perfectă – încă de la primele articole pe care le-am consacrat problemei care ne preocupă, apărute începând cu anii 1969 şi 1970 (Dimitrescu, *Pseudoprefixarea* şi *Pseudosufixarea* în *Dinamica*, *passim*), continuate în anii următori de lucrări cu acelaşi tip de subiecte (v. bibliografia) până în anul curent: ultimul text pe această temă – *Trei „pseudoprefixe*" – datează din anul 2013, iar alte două se află actualmente, în luna noiembrie a aceluiaşi an, sub tipar. Ceilalţi termeni de mai sus ne par mai puţin adecvaţi, pentru că fie au un caracter prea general (*morfem, morfem liber, morfem lexical*), fie nu trimit direct la *prefixe* şi au un aspect sofisticat, puţin „preţios" (*neoconfix*), fie se referă la alte aspecte ale formării cuvintelor (*recompuneri*). Trebuie menţionat că, alături de denumirile *prefixoide* şi *pseudoprefixe*, circulă termenii paraleli *sufixoide* şi *pseudosufixe*, referitori la formanţii adăugaţi în partea finală a vocabulelor.

S-a discutat destul de mult despre apartenenţa prefixoidelor la prefixare sau la compunere. De fapt, nici nu interesează prea mult dacă socotim alcătuirea cuvintelor cu prefixoide ca o modalitate a prefixării sau a compunerii. Ceea ce rămâne esenţial este că, pe măsură ce limba evoluează, ea dezvoltă pe scară largă acest sistem al prefixoidelor care se îmbogăţesc continuu – astfel, pentru a da un exemplu recent, pseudoprefixul *ciber-* a apărut târziu – în raport cu altele precum *auto-, bio-, electro-, micro-, tele-* – nefiind înregistrat decât de aproximativ 50 de ani, şi a luat avânt, iniţial, în special într-un domeniu ştiinţific de mare actualitate, *cibernetica*. Aceasta, în prima sa fază, pentru ca mai apoi să fie utilizat în arii lexicale dintre cele mai diferite.

Din păcate, până acum nu s-a întreprins şi – după ştiinţa noastră – nici nu s-a preconizat măcar o analiză s i s t e m a t i c ă a *pseudoprefixelor* (şi nici a pandantelor acestora – *pseudosufixele*) din limba română – care, cantitativ, întrec, prin natura lucrurilor, numărul prefixelor „clasice": cu timpul, prefixoidele s-au dezvoltat şi continuă, sub ochii noştri, să evolueze rapid atât ca număr, cât şi ca „suprafaţă" lexicală cuprinsă. Nu s-a procedat cu prefixoidele aşa cum s-a făcut cu prefixele (în FC II) în deja îndepărtatul an 1978, cercetate şi în câteva interesante lucrări individuale printre care cele scrise, de exemplu, de S. Drincu începând cu anul 1971, ultima, dacă nu ne înşelăm, fiind CP, apărută în anul 1999, sinteză în care se discută şi poziţia noilor cuvinte alcătuite prin prefixoidare în raport cu termenii alcătuiţi prin cele două procedee principale interne de formare a noilor cuvinte, pe de o parte, derivarea prin prefixare (şi sufixare) şi, pe de altă parte, prin compunere.

Trebuie subliniat că, prin urmare, nimic din ceea ce s-a publicat până acum, mult-puţin, despre prefixoide nu a intrat într-un proiect o r g a n i z a t , ci reprezintă iniţiative personale, bune şi ele, dar insuficiente. Oricum, conceptul p r e f i x o i d a căpătat relativ recent contur în cercetările româneşti de lingvistică, după cum vom vedea *infra*, cam pe la mijlocul secolului al XX-lea. Din materialul avut la îndemână se pot întrevedea, în linii foarte mari, etapele evoluţiei prefixoidelor.

În perioada veche a limbii române, cuprinsă între sfârşitul secolului al X-lea şi începutul secolului al XVI-lea, supusă cercetării în DLRV de către regretatul G. Mihăilă, nu s-a înregistrat niciun termen alcătuit cu prefixoide, ceea ce era de aşteptat. Totuşi, studiile ulterioare au scos la iveală câteva cuvinte în care apar formaţii cu prefixoide: aceasta dovedeşte existenţa procedeului „avant la lettre", chiar dacă nu utilizat pe teritoriul românesc precum alte tipuri de formante ca sufixele şi prefixele, ci prezent exclusiv în unele împrumuturi. Se poate afirma astfel despre existenţa unei:

– *prime etape,* în care câţiva termeni, în acea epocă neologici, apăreau, sporadic însă, în limba scrisă, atunci când începea să se înfiripeze limba literară românească. Astfel, se pare că unul dintre primii termeni alcătuiţi în modalitatea descrisă mai sus datează din prima parte a

BDD-V1164 © 2014 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 03:13:40 UTC)

secolului al XV-lea; este vorba despre lexemul savant *filosof*, înregistrat în T 3 în 1423, DRHA acum 590 de ani (şi apoi, în 1561 în *Tetr*. – 3v.7, de la a cărui ultimă ediție, din 1963, s-a împlinit în acest an o jumătate de secol, sau în Dimitrescu, *Indice*, p. 156); de aceea, este de mirare că în DÎLR *filosof* are prima atestare ca substantiv în 1682, iar ca adjectiv în 1705. Urmează, un secol mai târziu, derivatul *filosofie* (Coresi, *Praxiul*, 1563, deci în urmă cu 450 ani, dar în DÎLR în 1667), pentru ca în secolul al XVII-lea să fie consemnate şi alte formații, precum *filosofesc* (T 3 – 1649; în DÎLR sub forma *filosofăsc*, c. 1700) şi *filosofà* (T 3 – 1652; verbul este absent din DÎLR). Cu această ocazie, la trecerea a mai bine de 20 de ani de la apariția sa, reiterăm propunerea să se publice o mult aşteptată nouă ediție, remaniată, a DÎLR-ului. Începând cu secolul al XVII-lea se atestă şi alte cazuri, de ex. regretata M. Avram, în H.c., p. 160, a exemplificat cu împrumuturi alcătuite cu pseudoprefixe nedetaşabile în termeni precum *dimocrație,* 1645, *aristocrație* 1678 (à propos de cuvântul *democrație*, menționăm că acest termen cunoaşte în DÎLR, spre cinstea autorilor săi, prima atestare în anul 1678, în timp ce în T 3, în mod curios, apare consemnat de-abia în secolul al XVIII-lea în Cantemir, *Ist*., 1705; alți termeni cu pseudoprefixul *demo-* sunt înregistrați în acelaşi T 3 în secolul al XIX-lea: *democratic,* 1800, *democrat,* 1821, *democratiza,* 1830). Profesorul J. Byck, cunoscător, ca nimeni altul, al limbii române vechi, atrăsese atenția în SA, p. 243–245 asupra unor lexeme consemnate tot din secolul al XVII-lea, în *Divanul* lui D. Cantemir, *macrocozmos, microcozmos*, dar şi a altora din secolele al XVII-lea şi al XVIII-lea, de ex. *astrolog, astronom, astronomiia, cozmografia, gheografia* etc. Este vorba de cuvinte împrumutate în care pseudoprefixele respective nu sunt separabile, aşa încât este normal ca limba română să nu fi posedat, pe atunci, capacitatea de a crea ea însăşi formații noi cu pseudoprefixe, dar având atestat, chiar dacă extrem de rar, astfel de termeni, începea să se pregătească în română „terenul“ pentru adevărate formații de acest tip. Ceea ce s-a întâmplat cam începând din secolul al XIX-lea, când intrăm:

– în *a doua etapă*; atunci se profilează încetul cu încetul – şi acestea reprezintă marea n o u t a t e – creații r o m â n e ş t i cu prefixoide, probabil şi ca urmare a prezenței anterioare a unor formații precum cele de mai sus. Mai mult ca sigur, pe baza răspândirii unor neologisme alcătuite cu prefixoide, acestea se desprind din lăcaşul lor şi, chiar în interiorul românei, unii dintre intelectualii epocii încep să creeze pe cont propriu cuvinte noi, alipind la stânga unor termeni mai dinainte existenți în română noile afixe. Ca exemplu se poate observa că, la mijlocul secolul al XIX-lea, ne întâmpină în ziarul lui C. A. Rosetti, *Pruncul Român* – cel care a însoțit zi de zi revoluția de la 1848 – mai multe cuvinte alcătuite cu pseudoprefixe. Astfel, în acest text se întâlneşte prefixoidul *filo-* nu într-o vocabulă împrumutată precum *filosof* discutat mai sus, ci în termenii *filogardist* şi *filo-român* despre care putem afirma, fără teama de a fi contrazişi, că sunt formații româneşti, probabil ca şi altele, precum *super uman*, alcătuit, de data aceasta, cu prefixul neologic *super-* care „aşa de străin sub toate aspectele, a izbutit să se introducă la noi prin câteva cuvinte de origine anglo-americană“, după cum consideră I. Iordan în LRA, p. 212, care dă ca un prim exemplu termenul *super-arbitru*, atestat însă mult mai târziu, în 1882. De asemenea, este posibil ca *antipatriotic*, prezent în acelaşi ziar, să fie o creație românească cu prefixul *anti-*, deşi avem unele rezerve întemeiate pe împrejurarea că în franceză prima înregistrare a acestui termen este destul de veche, din anul 1767 în PR 2010 (Dimitrescu, *Considerații*, p. 47–53) şi, prin urmare, nu ar fi exclus să fie împrumutat din această limbă. De precizat că atât fondatorul ziarului amintit, C. A. Rosetti, cât şi ceilalți tineri revoluționari colaboratori ai săi erau buni cunoscători ai limbii franceze, utilizată în timpul studiilor la Paris în special. În paranteză fie zis, nu ar trebui să ne mirăm că într-un dicționar de neologisme din epocă, NDP, nu am găsit inserat niciunul dintre cuvintele

BDD-V1164 © 2014 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 03:13:40 UTC)

de mai sus din *Pruncul Român,* cu atât mai mult cu cât profesorul I. Iordan ne avertizează în articolul DNR că autorii lui „n-au o pregătire cu adevărat ştiinţifică şi de abia ştiu ce înseamnă un dicţionar“ (DNR în SCL I, nr. 1, 1950, p. 57), dar că au introdus tot felul de termeni neologici „pe care adevărata limbă românească nu i-a cunoscut şi nu putea să-i cunoască vreodată“ (p. 60), de ex. *abad, ablegà, ciconie, fripon, ospel, sveniment* etc. O incursiune în VFR, apărut chiar înaintea revoluţiei de la 1848, în anul 1840, ne-a adus în faţă o serie de neologisme alcătuite cu prefixoide, de exemplu *aerometru, aerosferă, autograf, bilion, etnografie, eufemism, filologie, telescop* etc. Considerăm că termeni de tipul celor aflaţi în VFR, ca şi cei discutaţi în *Pruncul român* se bucurau, cât de cât, măcar printre intelectualii epocii, de o anumită răspândire, ceea ce ne face să presupunem că atunci începe să se facă trecerea către:

– *etapa a treia*, perioadă decisivă pentru destinul prefixoidelor în limba română, care se întrevede cam de la începutul secolului al XX-lea şi durează aproximativ până către anii ’60; în acest răstimp se evidenţiază enorm de multe prefixoide, cele mai numeroase însă, în general, tot în termeni împrumutaţi, dar şi unii plăsmuiţi, conştient, în cadrul limbii noastre. Aşa cum am arătat mai sus, istoria cercetării *prefixoidelor* în limba română a început odată cu introducerea acestui nou concept în anul 1943, când a apărut LRA şi de când în terminologia românească s-au împământenit termenii *prefixoid* şi *pseudoprefix*, utilizaţi cu precădere până în ziua de astăzi. Considerăm necesar să urmărim care anume prefixoide au fost semnalate iniţial de Iorgu Iordan în LRA (vom cita din ediţia a doua) şi apoi în LRC. În LRA s-a discutat în general despre *pseudoprefixe* în partea iniţială a capitolului *Prefixe*, la p. 192–194, iar la p. 218–219 a fost înregistrată o serie largă de *prefixoide*. Acestea nu s-au consemnat toate dintr-odată, ci, mai mult decât probabil, a trecut un timp până să se fixeze în limba română, cele mai numeroase, repetăm, prin intermediul unor termeni împrumutaţi. Lista de mai jos este considerată de autor ca fiind „aproximativă“, cu prudenţa sa ştiinţifică ştiută de tinerii, pe atunci, din jurul său, printre care mă număr, colegii de catedră deveniţi prieteni pe viaţă Valeria Guţu Romalo şi Alexandru Niculescu, ca şi mult regretaţii Matilda Caragiu Marioţeanu şi Aurel Nicolescu. Iată inventarul prefixoidelor: *aero-, arhi-, auto-, bi-, bio-, cine(ma)-, crono-, cvadru-, cvazi-, dactilo-, demi-, demo-, dinamo-, electro-, eu-, filo-, fizio-, fono-, foto-, grafo-, gramo-, hidro-, macro-, megal(o)-, micro-, mono-, moto-, multi-, neo-, omni-, paleo-, pluri-, plus-, pluto-, poli-, proto-, pseudo-, psiho-, radio-, semi-, steno-, stereo-, tele-, termo-, tri-, vice-, xeno-, zoo-*. Este vorba de un număr de 48 de pseudoprefixe, foarte mare pentru epoca respectivă, printre care se semnalează şi unele desigur recente la acea oră, cum ar fi *eu-, neo-, steno-* sau *stereo-* care, însă, cu excepţia lui *eu-*, nu sunt ilustrate nici măcar cu o nouă formaţie. Aici amintim că unele dintre aceste pseudoprefixe figurează într-o serie de termeni din VFR şi că, de exemplu, *eu-* este ilustrat prin neologismul *eufemism.* Este însă evident că, fără a fi cuprinse în citate cât de reduse, este greu de spus ce circulaţie aveau astfel de cuvinte în epocă sau dacă, măcar unele, nu erau dotate cu valenţe semantice multiple. Pentru a ne întoarce la LRA a lui Iorgu Iordan, este de observat că la paginile 219–225 ne întâmpină exemplificări la numai 24 de prefixoide, deci la exact jumătate dintre cele menţionate şi anume la cele socotite de autor „frecvente sau, eventual, productive“, după cum ne avertizează la nota 1 de la p. 219. Aici ne permitem ca la fiecare *prefixoid*, pentru a nu da o extindere prea mare textului de faţă, să preluăm câte un singur exemplu dintre cele date de Iorgu Iordan: *aero-: aeronavă, arhi-: arhiplin, auto-*: *autoanaliză, bi-*: *bilateral, demo-: demologie, electro-: electromotor, etno-* (care, însă, nu apare printre prefixoidele din lista de la p. 218): *etnografie, eu-*: *eufonic, filo-: filofrancez, foto-: fotolitografie, micro-: microbiologie, mon(o)-: monogeneză, moto-: motonavă, multi-: multicolor, omni-:*

BDD-V1164 © 2014 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 03:13:40 UTC)

omniprezent, poli-: polisportiv, proto-: protoistorie, pseudo-: pseudopatriot, radio-: radiodifuziune, semi-: semisferă, tele-: telecomunicaţie, termo-: termostat, tri-: trilateral, zoo-: zootehnic. Extrem de interesante sunt unele notaţii despre aceste pseudoprefixe, de ex. *arhi-* este calificat ca fiind „productiv", *auto-* este socotit „foarte răspândit", *bi-* „ar părea productiv", despre *demo-* se arată că „deşi rar, mă opresc asupra lui, pe de o parte, pentru că îl găsim în câteva cuvinte neînregistrate în dicţionare precum *demofilie, demofobie, demologie,* iar pe de alta, şi mai ales, din cauza întrebuinţării lui extrem de dese în ultimii ani", *electro-* „este şi va fi foarte viu", remarcă repetată la *foto-*, despre *etno-* se afirmă că „sunt foarte puţine cuvinte formate cu el", *eu-* este „rar, dar apare în cuvinte recente care lipsesc din dicţionare precum *eutanasie, eugenie*", *filo-* este „neobişnuit de frecvent", iar *mono-* „foarte frecvent", dar *moto-* este „rar, având totuşi tendinţa de a se răspândi în legătură cu progresele tehnicei motorizate", *omni-* are „formaţii puţine", dar „sens ironic", *poli-* este „neobişnuit de des", *semi-* „e mai frecvent decât rezultă din cuvintele înregistrate în dicţionare", *tele-* are „o familie destul de numeroasă", *termo-* apare „în cuvinte strict ştiinţifice". Toate aceste notaţii dovedesc perfecta intuiţie a lui Iorgu Iordan relativ la viitoarea configuraţie a lexicului românesc în care pseudoprefixele vor juca un rol de frunte. Desigur, era vorba de un tablou adevărat pentru situaţia din acel moment al istoriei limbii române şi este absolut firesc ca în anii, mulţi, trecuţi după deceniul al 5-lea al secolului trecut, să se fi produs o serie de schimbări în diverse sensuri: au devenit foarte active unele pseudoprefixe trecând, o parte, la un câmp de activitate mai larg, de exemplu despre *micro-* se afirmă că apare „exclusiv în termeni ştiinţifici", dar mai apoi şi-a extins aria; altor pseudoprefixe le-a scăzut randamentul, stilistic unele n-au rămas la aceeaşi linie de dezvoltare, de exemplu la *omni-* astăzi nu se mai verifică sensul său ironic (cum îl socotea Iorgu Iordan în LRA), dar, mai ales, şi-au făcut apariţia şi alte, numeroase, pseudoprefixe, după cum vom putea urmări în rândurile de mai jos. Din observaţiile de *supra* ale autorului reies, de asemenea, atenţia pe care o acordă Iorgu Iordan cuvintelor „recente" pe care le ia în discuţie de câte ori este necesar, ca şi fina critică adusă dicţionarelor care nu le cuprind (de ex. la *demo-, eu-* sau *semi-*).

Afirmam mai sus că numărul acestor prefixoide este „mare", dar făcând o comparaţie cu dicţionarul VF-R, apărut în anul 1840, deci cam cu 100 de ani mai înaintea de anul 1943 când s-a tipărit LRA, am constatat prezenţa în română a multora dintre ele, de ex *aero* în *aerometru, aerosferă*, *arhi-* în *arhiespicopat*, *auto-* în *autograf, bi-* în *bilion*, *electro-* în *electricitate*, *demo-* în *democraticeşte*, *etno-* în *etnografie*, *eu-* în *eufemism, filo-* în *filologie*, *tele-* în *telescop, telegraf* etc., toate, desigur, „cuvinte recente" în acea epocă. Din păcate, nicăieri în VF-R nu apar citate să putem urmări circulaţia acestor termeni, dar, desigur, pe atunci, chiar înainte de revoluţia de la 1848, erau cunoscute de către o foarte subţire pătură de vorbitori români care utilizau un astfel de dicţionar francez-român. Trebuie însă menţionat că cele trei cuvinte întâlnite în *Pruncul român – filogardist, antipatriotic* şi *superuman* – nu se regăsesc în VF-R, ceea ce ne întăreşte ideea că sunt creaţii româneşti. Un echivalent al lui *superuman* poate fi fr. *surhumain*, dar acesta este transpus în VF-R printr-o perifrază, „care este mai presus de firea omenească"…

În LRC, carte apărută în 1954, la paginile 331–332, Iorgu Iordan se opreşte, la capitolul dedicat „formării substantivelor", asupra unui inventar cu un număr redus de pseudoprefixe raportat la cel existent în LRA, şi anume exclusiv asupra prefixoidelor: *aero-, auto-, electro-, filo-, foto-, micro-, mono-, poli-, proto-, pseudo-, radio-, semi-, tele-, termo-, tri-, zoo-*.

Alături de aceste prefixoide, care pot fi socotite relativ „vechi" şi care erau cunoscute din lucrările profesorului I. Iordan, au devenit mai apoi familiare multe altele apărute mai de curând sau, mai corect afirmat, înregistrate cam de la sfârşitul anilor '50. Aici deschidem o

BDD-V1164 © 2014 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 03:13:40 UTC)

paranteză necesară privitoare la „datările“ din acest articol şi nu numai: chiar dacă o anumită dată apare ca foarte exactă, nu putem avea siguranța că, ulterior, nu vor fi găsite alte elemente care ar face să se predateze fenomenul lingvistic respectiv. Dacă în alte țări există o adevărată „vânătoare“ pentru predatări, la noi nu se acordă mare importanță acestei activități indispensabile stabilirii unor repere cât mai exacte. Dar, atâta timp cât nu avem o preocupare statornică, bine organizată, sistematică de cercetare a datelor de implantare a cuvintelor în limba noastră, nu trebuie să le tratăm decât cu multă circumspecție, cu multă relativitate. Altfel spus, datările trebuie luate *cum grano salis*, să nu fie considerate decât o r i e n t a t i v e şi nicidecum d e f i n i t i v e (v. Dimitrescu, *Datare*, *passim*). Mai departe, cronologic, în primul volum din SMFC, datând din anul 1959, în Maneca, CC, p. 200–201, lista pseudoprefixelor cuprinde, în plus, pe următoarele, însoțite de câte un exemplu: *agro- agronomie, amfi- amfiteatru, ape- apeduct, carne- carnivor, centri- centrifug, coxa- coxalgie, frigo- frigorifer, febri- febrifug, hemi- hemiciclu, hepta- heptagon, meta- metalurgie, mili- miligram, plani- planisfer, via- viaduct.*

Preconizam mai sus că etapa a treia se încheie în jurul anilor ’60. Care sunt fenomenele întâmplate în acel timp, pregătite însă în evoluția lexicului în perioada anterioară? Este vorba de lărgirea cu mult a paletei prefixoidelor, pe de o parte, şi de creşterea chiar tumultuoasă a noilor cuvinte create cu ele, cele mai multe, acum, chiar în interiorul limbii noastre. Păşim, astfel în:

– *etapa a patra*, caracterizată prin cele specificate mai sus. În anul 1969 prefixoidele cercetate şi de autoarea acestor rânduri în *Aspecte*, p. 925–929, reprodus în *Dinamica*, p. 168–173, prezintă numeroase noutăți: se întâlnesc o serie de prefixoide apărute în română între timp sau, probabil, nesemnalate mai înainte în alte lucrări. În articolul amintit este vorba de un număr relativ ridicat de prefixoide atunci consemnate ca: *avi-*, *balisto-*, *cerealo-*, *ciclo-*, *cito-*, *corno-*, *crio-*, *duo-*, *eredo-*, *helio-*, *higro-*, *hipno-*, *imuno-*, *lacto-*, *magneto-*, *maxi-*, *mimo-*, *melo-*, *mondo-*, *mini-*, *necro-*, *pico-*, *pluvio-*, *simili-*, *video-*, dintre care unele, precum *cito-*, *crio-*, *maxi-*, *mondo-*, *mini-*, *simili-*, *video-* etc., sunt productive sau chiar extrem de productive astăzi. Cum aceste prefixoide sunt destul de bine cunoscute, fiind intrate în țesătura limbii noastre de o bună bucată de vreme, ne vom limita şi în cele ce urmează la câte un singur exemplu pentru fiecare: (gripă) *aviară*, *balistocardiogramă, cerealicultură, ciclotimie, citoscop, cornoplast, criologie, duodiodă*, *eredobiologie, heliocentrală, higroscopicitate, hipnosugestiv, imunostimulator, lactofiltru, magnetocardiografic, maxirecoltă, mimoplastic, melodiascop, mondoramă, miniaragaz, necrobaciloză, picosecundă, pluvioscop, similidiamant videoconferință.*

În 1970, a apărut FC I în care sunt inserate şi alte pseudoprefixe mai noi precum: *adeno- adenom, balneo- balneolog, cefalo- cefalită, deca- decapod* (p. 7, 19), *neo- neopozitivist, piro- pirograva* (p. 20; v. şi p. 138–142).

Alte pseudoprefixe au fost atestate în anii ’70 şi ’80. Iată o listă „aproximativă“ a acestora, ca să folosim, cu aceeaşi circumspecție, termenul utilizat de Iorgu Iordan: *expo-* în *expo-parc* în 1971, *narco-* în *narcomanie* în 1972, *robo-* în *robotiza, robotizare*, în 1973, *eco-* prezent din 1974 în termeni precum *ecologic* şi *ecofilm*, *ergo-* consemnat în acelaşi an în *ergonomie, ergoterapie*, *hexa-* în *hexasecundă* – atestat în 1976, *etno-* în *etnomuzicolog* în 1977, *nano-* în *nanosecundă* tot în 1977, *eto-* în *etologie* în 1979, *femto-* în *femtosecundă,* 1984. În vremea din urmă au fost consemnate câteva prefixoide apărute şi mai de curând. Printre acestea se numără prefixoidele *alco- (alconaut), econo- (econocrat), emano- (emanocrație*), născute prin procedeul „trunchierii“, discutat de regretata Mioara Avram în *Compuse*, p. 29. În ultimele trei decenii au fost înregistrate şi alte pseudoprefixe precum: *info-*

BDD-V1164 © 2014 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 03:13:40 UTC)

în *inforăzboi* în 1996, *geno- genocid* în 2003, *pro- proamerican* în 2005, deşi credem că lexemul este mai vechi!), *pluto- plutoid* în 2008, *blog- bloga, blogui* în 2004, *metro- metrosexual* în 2005, *tehno- tehnosexual* şi *pomo- pomosexual*, ambele atestate în 2006; ultima este o formaţie deosebită pentru că provine din prescurtarea adjectivului *postmodern*, dar termenul a fost creat în engleză, de unde a fost împrumutat în limba noastră şi unde *pomo-* nu a fost folosit, încă, pentru creaţii autohtone. Interesantă este şi situaţia lui *euro-* cu semnificaţia explicabilă pornindu-se de la moneda recentă europeană – *euro* – lansată la 1 ianuarie 2002, dar atestată în limba noastră cu câţiva ani mai înainte, din 1995, în *euroaderare, euroamânare, Euroland* în 2000*, euroobligaţiune* în 2011. Acest *euro-* trebuie neapărat separat de prefixoidul omonim mult mai vechi, desprins din numele propriu al continentului nostru *Europa* sau din derivatul său *european* prezent, de exemplu, în *europarlamentar* (v. Dimitrescu, *Euro-*, în *Drumul* passim). Unele dintre aceste prefixoide „la modă“ acum, dar şi altele mai vechi au fost supuse cercetării, printre alţii, de: L. Seche, *tele-* în LR 3, 1965, p. 408, Şuteu în PN 5, 1967, p. 26, şi Dimitrescu – în *Observaţii* 1, în 1970, Dimitrescu, *mini-* în *Observaţii* 2, 1972, Maria-Ana Purdelea *socio-* în *Elementul*, p. 407 ş.u. în 1978, *euro-* de Dimitrescu în *Euro-* în anul 2002, *afro-, euro-, eco-, cyber-, metro-, robo-* de Stoichiţoiu Ichim în *Neoconfixarea* în 2006, *emo-* de Zafiu în „*Emo*“ – 2008, acelaşi *emo-*, dar cercetat împreună cu *etno-* de Stoichiţoiu-Ichim, DM, *bio-* şi *eco-* de Stoichiţoiu-Ichim în ML, *eco-* şi *bio-* de Ciohodaru, C. în 2012 etc. Trebuie însă specificat că unele dintre prefixoidele de mai sus sunt, să le spunem, încă „in statu nascendi“, la început de drum, pentru că apar – exact ca acum câteva secole *filosof* sau *democraţie* – în termeni împrumutaţi şi nu au intrat în sistemul creativ al limbii noastre. Cuvintele citate mai sus cu prefixoidele *metro-, pomo-* sau *tehno-*, atestate încă din 2005, 2006, şi 2008, sunt, toate, împrumuturi, de obicei creaţii ale unor scriitori. Nu s-au impus, încă, în limba română, dar trebuie urmărite şi, probabil mâine – un mâine mai apropiat sau mai îndepărtat – vor reuşi să prolifereze. La acestea poate fi adăugat *cripto-,* care are o situaţie specială: unele cuvinte cu acest prefixoid erau cunoscute înainte de revoluţia din 1989, dar nu prea erau folosite în scris din motive lesne de înţeles; astfel, s-a ajuns ca termeni precum *criptocomunist* sau *criptocomunism* să fie atestaţi foarte târziu în scris, din 1992, deşi, cum am afirmat mai sus, circulau în limba vorbită. Oricum, astfel de prefixoide merită să fie cercetate în viitor pentru a ne confirma sau infirma unele afirmaţii făcute de noi astăzi… În ţara noastră am avut printre matematicieni unul ilustru şi mult regretat, Mihai Botez, dispărut în condiţii nu tocmai clare în anul 1995, când era ambasadorul României în SUA. Specializat în v i i t o r o l o g i e ştiinţifică, el încerca să cerceteze ce evoluţie vor avea unele fenomene în viitor. Şi în cazul lingvisticii se pot urmări previziunile, dintre care măcar unele se pot realiza. Un singur exemplu din domeniul nostru, de această dată nu cu un *prefixoid,* ci cu un *sufixoid*. Cine ar fi bănuit, cu mai mulţi ani în urmă, că s-ar putea implanta în română un sufixoid originar tocmai din… Japonia. Dar aşa s-a întâmplat cu sufixoidul „nou şi rar“ *-şima*, trunchiat din numele propriu *Hiroşima,* prezent în *Euroşima* şi *Terraşima*, creaţii culte, internaţionale, născute pe alte meleaguri decât ale noastre, dar prezent şi în noua formaţie *Ceauşima*, lexem autohton, popular, existent, până la proba contrarie, în varianta vorbită a limbii noastre (Dimitrescu, *Un sufixoid*, în *Drumul* 2, p. 121–125). De menţionat că în volumul său tradus în româneşte, *Danubius,* la p. 383–386 scriitorul italian Claudio Magris are un capitol intitulat *Hiroşima,* despre cartierul central demolat la ordinele lui Ceauşescu pentru a se clădi centrul civic.

Dar să ne întoarcem la prefixoide, tema articolului de faţă, şi să observăm că, din perspectivă etimologică, cele mai multe îşi au originea în limbile greacă şi latină, cu o netă preferinţă pentru limba greacă. Din acest punct de vedere, H. Mitterand, *Les mots*, Paris,

BDD-V1164 © 2014 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 03:13:40 UTC)

1963, p. 5, face aceeaşi constatare pentru franceză, iar J. Dubois remarcă faptul că elementul grec are, în acest caz, rolul de limbă internaţională (*L'évolution du lexique dans le français contemporain* în *Le français dans le monde*, nr. 6 din 1962, p. 16). Nu numai că prefixoidele de origine greacă sunt superioare celor de sursă latină, dar productivitatea celor dintâi întrece mult vitalitatea pseudoprefixelor latine. Iată cîteva prefixoide de sursă greacă prezente în cuvinte ale limbii române: *aero-* din gr. *aer* "aer", *angi-* din gr. *angeion* "vas", *astro-* din gr. *astron* "astru", *auto-* din gr. *autos* "el însuşi", *bio-* din gr. *bios* "viaţă", *cardio-* din gr. *kardia* "inimă", *ciclo-* din gr. *kyklos* "cerc", *cine(ma)-* din gr. *kinema* "mişcare", *cito-* din gr. *kytos* "celulă", *crio-* din gr. *kryos* "frig", *crono-* din gr. *Kronos* "timp", *cosmo-* din gr. *kosmos* "lume", *electro-* din gr. *elektron* "chihlimbar", *esofago-* din gr. *oisophagos* "loc prin care trece mâncarea", *filo-* din gr. *phileo* "îmi place", *fono-* din gr. *phoné* "voce", *foto-* din gr. *photos* "lumină", *geo-* din gr. *gea* "pământ", *helio-* din gr. *helios* "soare", *hidro-* din gr. *hydro* "apă", *higro-* din gr. *hygro* "umed", *hipno-* din gr. *hypnos* "somn", *macro-* din gr. *makros* "mare", *magneto-* din gr. *magnes* "piatră magnetică", *mimo-* din gr. *mimos* "mim", *mono-* din gr. *monos* "singur", *melo-* din gr. *melos* "cântec", *micro-* din gr. *mikros* "mic", *necro-* din gr. *nekros* "mort", *pseudo-* din gr. *pseudo* "fals", *psiho-* din gr. *psyché* "suflet", *tele-* din gr. *telos*"extremitate, depărtat", *termo-* din gr. *termos* "cald, căldură", *zoo-* din gr. *zoon* "animal". În continuare vom urmări câteva dintre pseudoprefixele de proveniență latină cu o anumită productivitate întâlnite în limba română: *avio-* din lat. *avis* "pasăre", *bis-* din lat. *bis* "dublu", *balisto-* din lat. *ballista* "maşină de război", *cerealo-* din lat. *cerealia* "grăunțe", *corno-* din lat. *cornu* "corn", *demi-* din lat. *dimidus* "jumătate", *duo-* din lat. *duo* "doi", *eredo-* din lat. *heres* "moştenitor", *imuno-* din lat. *imunis* "liber", *lacto-* din lat. *lactem* "lapte", *maxi-* din lat. *maximum* "cel mai mare", *mondo-* din lat. *mundus* "lume", *moto-* din lat. *motus* "mişcare", *mini-* din lat *minimus* "cel mai mic", *pluri-* din lat. *plurimus* "mult", *pluvio-* din lat. *pluvia* "ploaie", *radio-* din lat. *radius* "rază", *semi-* din lat. *semi* "jumătate", *simili-* din lat. *similis* "asemănător", *tri-* din lat. *trium* "trei", *video-* din lat. *videre* "a vedea".

Cu prea puține excepții (dintre care, de exemplu, *bişno-* în *bişnocraţie,* citat în Avram, *Compuse*, p. 29, originală – şi semnificativă – „contribuție" românească la şirul lung de prefixoide), atât pseudoprefixele de mai mult atestate, cât şi cele mai recente s-a văzut că îşi au originea în limbile greacă şi latină, chiar dacă, în special cele „de ultimă oră", ne-au parvenit prin intermediul unor limbi de azi precum franceza, în vremea din urmă prin engleză sau, mai rar, prin italiană. Câteva pseudoprefixe actuale provin din limbi mai îndepărtate, cum ar fi… daneza, de exemplu *atto-* sau *femto-* – pătrunse în română prin franceză –, înregistrate în română din anul 1964 în termenii ştiinţifici *attosecundă* şi *femtosecundă,* prefixoide cu care însă, după ştiința noastră, nu s-a format niciun nou cuvânt în română şi nici în franceză, unde, excluzând pe cele două amintite, până la proba contrarie, avem unul singur – *femtogramme*, prezent în PR. De altfel, nici în limbi precum franceza şi italiana nu am întâlnit astfel de noi creații, dacă dăm crezare – şi dăm! – excelentelor dicționare PR şi Zingarelli. Se mai observă că o trăsătură caracteristică a prefixoidelor (ca şi a sufixoidelor) este caracterul lor internațional şi că apar cu precădere, cel puțin în prima fază a existenței lor, în vocabule care aparțin ariei semantice a tehnicii şi a ştiinței, particularitate precizată, pe drept cuvânt, încă de I. Iordan în LRC, p. 261; semnalate în mai multe limbi de circulație intensă, de obicei noile cuvinte se nasc prin monogeneză, şi apoi se răspândesc, vectorul principal fiind o „invenție" importantă (de ex. pentru *auto-* 2, *automobil, automat*).

Cu timpul însă, multe dintre prefixoidele care, la origine, erau folosite în cuvinte cu specific mai mult sau mai puțin tehnic, s-au desprins şi au intrat în rândul termenilor comuni, cunoscuți de orice vorbitor al limbii noastre. Să luăm un singur exemplu, pe foarte răspânditul

BDD-V1164 © 2014 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 03:13:40 UTC)

azi *tele-*; acesta era utilizat inițial în crearea de termeni științifici sau referitori la tehnică, precum *telebatoscop, telescaun, teleschi, telemecanic* etc. Apoi, sensul lui *tele-* a devenit binecunoscut, în special la un moment dat, prin intermediul celei mai faimoase noi invenții create cu ajutorul acestui pseudoprefix – *televiziunea* – şi au început să apară termeni penetrați repede în limba comună, precum *teleecran, telecentru, teleanchetă, teleeducație, telereclamă, telepărinte, telemanie.* (Aceasta s-a întâmplat cam de la mijlocul anilor ’50, când au apărut în țara noastră primele televizoare şi nu pot uita cum rudele sau prietenii se întruneau la acei puțini „fericiți“, care posedau aparatul-minune, pentru a urmări câte un film celebru sau alte emisiuni Televizorul era, pe atunci, un fel de magnet, oricum, un vector al socializării, ceea ce s-a întâmplat ceva mai târziu, în anii ’80, cu aparatele *video*!)

Putem afirma că altă particularitate specifică etapei de limbă pe care o traversăm împreună acum este că multe alte pseudoprefixe (Dimitrescu, *Reflecții*, *passim*), de obicei dintre cele cu un anumit „stagiu“ în română, odată cu trecerea anilor, s-au instalat atât de bine în limba noastră, încât un număr ridicat de lexeme noi nu mai fac parte dintre împrumuturi, ci au fost, cu siguranță, făurite pe teritoriul limbii române de către, în general, persoane absolut anonime. Astfel de creații autohtone sunt *autogunoieră, fotogalerie, microfermă, motostivuitorist, semipreparat, radiocenaclu, videodiscotecă, hipnosugestiv, maxirecoltă, melodiascop, mondoramă, miniaragaz*. Totuşi, foarte rar, ca în cazul unui termen ca *pro-şură,* înregistrat foarte de curând cu semnificația “patrimoniu reprezentativ pentru România şi excepțional pentru Europa”, se cunoaşte exact „autorul“, aceasta fiind o formație personală a binecunoscutului etnolog Vintilă Mihăilescu (R.lit. 45 / 2013, p. 24).

Alt element distinctiv mai recent al prefixoidelor este că nu rareori vorbitorii români „jonglează“ cu ele şi alcătuiesc formații noi, unele ironice, altele glumețe, hazlii, de exemplu *teleplictisit, (la) teleaşteaptă, televoioşie, lactociudățenie, microbănuială, microindiferent ce, microidee fixă, micropoet, autointerviu*, şi poate recentele *blogăriță* şi *blogăreală* (datate, primul din 2007 şi al doilea din 2006), ultimul cuvânt sinonim perfect al mai „distinsului“ *blogging*, descins direct din engleză. Desigur acestea nu sunt, toate, creații încetățenite definitiv în limbă, ci alcătuiri trecătoare, de moment, fără mare şansă de a dăinui, dar ele au o anumită valoare pentru cercetarea lingvistică şi anume, sunt în măsură să poată demonstra atât v i t a l i t a t e a procedeului în sine, cât şi unele t e n d i n ț e ale formării cuvintelor. Dacă prefixoide ca *micro-, tele-* şi, azi, chiar *blog* etc. nu ar fi adânc intrate în conştiința vobitorului obişnuit, dacă nu ar fi la îndemâna tuturor, astfel de formații nu ar fi avut şansa de a se ivi în limba română. *Blog* este un termen chiar de ultimă oră: s-a înregistrat sub forma *weblog* “jurnal de bord”, plăsmuit la 17 dec. 1997 – din *World Wide*] *Web* plus *-log* – de către Jorn Barger, născut în 1957, persoană de bază în cultura internetului. Noul cuvânt a fost folosit pentru prima dată în 1999 de programatorul Peter Merholz sub forma *blog*, care a făcut o carieră internațională fulminantă, devenind în 2004 „cuvântul secolului“ (v. Ciolan, MC, p. 212–213). În franceză şi-a început „viața“ din 2002, conform PR 2006, iar în română, din 2004 (DCR 3), în care s-au consemnat numeroase (16!) derivate.

Pentru lingvistică, orice cuvânt al limbii poate fi o sursă nu numai de cunoaştere a realității, dar şi de înțelegere a unor linii de dezvoltare în viitor. Fiecare cuvânt nou ne poate deschide alte orizonturi științifice, sociale, culturale etc. De aceea, trebuie să acordăm fiecăruia o mare atenție, indiferent că un termen este foarte răspândit sau rar, că un lexem este, în ziua de astăzi, un simplu „trecător“ prin limba noastră – deci că are o existență scurtă – sau chiar dacă el a fost înregistrat o singură dată – deci aparține categoriei de cuvinte *hapax legomenon*. (Dar cine poate garanta că, peste ani, nu va reveni şi nu va avea o existență înfloritoare?)… Avea dreptate poeta Marina Tsvetaeva care afirma – în special oprindu-se

BDD-V1164 © 2014 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 03:13:40 UTC)

asupra ultimelor două calități ale termenilor: „J'aime à la folie les mots, leur aspect, leur son, *leur impermanence, leur constance*“ (*Vivre dans le feu*, Paris, 2005, p. 60). Dacă trebuie să ne concentrăm asupra *constanței* şi *fragilității* cuvintelor, nu trebuie să le neglijăm nici pe cele alcătuite cu prefixoide sau cu sufixoide. Terminăm această (prea) scurtă incursiune în istoria prefixoidelor în limba română cu speranța că ea poate „deschide apetitul“ altor lingvişti care o vor continua şi completa şi se va ajunge, astfel, la o amplă istorie a prefixoidelor, completată cu una paralelă, a sufixoidelor limbii române. Este vorba de două aspecte relativ vechi, dar, în special, mai de curând dezvoltate, în unele cazuri, chiar fulminant în română. Marele lingvist italian Giacomo Devoto caracteriza lexicografia în general şi pe cea istorică îndeosebi ca fiind „fântâni de civilizație“ (RRL, XVI, 1971, nr. 5, p. 43). Şi cum lexicografia cuprinde şi prezintă ştiințific lexicul unei limbi sau al unui grup de limbi etc., care este alcătuit din cuvinte, putem spune, mergând pe firul gândului lui Devoto, că fiecare cuvânt este un „strop de civilizație“ care merită pe deplin interesul specialiştilor. Sperăm să se găsească lingvişti care să se devoteze acestei instructive şi plăcute ocupații.

BIBLIOGRAFIE, SURSE, SIGLE

Archivio – *Archivio glottologico italiano,* XXVII, fasc I, 1935.

Avram, Compuse – Mioara Avram, „Compuse de tip tematic în presa acrtuală”, *Studia Universitatis Babeş Bolyai – Philologia,* XLII, 1997, p. 25−36.

Avram, H.c. – Mioara Avram, „L'histoire complexe d'un élément de composition en vogue: roum. *-crat*”, *Revue roumaine de linguistique*, XLIII, 1998, 3-4, p. 159−169.

Byck S.A. – Jacques Byck, *Studii şi articole*, Bucureşti, Editura Ştiințifică, 1967.

Ciohodaru, C. – Ciohodaru Magdalena-Elena, *Comportamentul contextual al morfemelor eco- şi bio-*, în LR DA.

Ciolan, MC – Alexandru Ciolan, *Misterele cuvintelor,* ed. a 2-a, Bucureşti, Logos, 2013.

Cont. – *Contemporanul,* revistă. Înainte şi după 1990, Bucureşti.

Coresi, T. – Coresi, *Tetraevanghelul 1560-61 comparat cu Evangheliarul lui Radu de la Măniceşti, 1574,* ed. Florica Dimitrescu, Bucureşti, Editura Academei, 1963.

Dimitrescu, *Aspects* – Florica Dimitrescu, „Quelques aspects de la pseudo préfixation dans la langue roumaine actuelle”, în *Mélanges de philologie offerts à Alf Lombard,* Lund, 1969, p. 78−84; v. Dimitrescu, *Pseudoprefixarea.*

Dimitrescu, *Considerații* – Florica Dimitrecu, „Considerații asupra limbii române de la 1848. Lexicul social-politic în „Pruncul român””, în *Drumul.*

Dimitrescu, *Considerente* – Florica Dimitrescu, *Considerente asupra unui nou tip de compuse în limba română* (sub tipar la Editura Universității Bucureşti).

Dimitrescu *Dinamica* – Florica Dimitrescu, *Dinamica lexicului românesc actual,* Cluj-Napoca, Bucureşti, Clusium, Logos, 1995.

Dimitrescu, DNV – Florica Dimitrescu, „Un dicționar de neologisme vechi”, în *Dinamica.*

Dimitrescu, *Drumul* – Florica Dimitrescu, *Drumul neîntrerupt al limbii române,* Cluj-Napoca, Clusium, 2002.

Dimitrescu, *Drumul* 2 – Florica Dimitrescu, *Drumul neîntrerupt al limbii române*, vol. 2, Cluj-Napoca, Clusium, 2003.

Dimitrescu, *Euro-* – Florica Dimitrescu, „Euro-. Portret neterminat al prefixoidelor euro-”, în *Drumul.*

Dimitrescu, ILP – Florica Dimitrescu , „Indice lexical paralel”, în *Contribuții,* Bucureşti, 1973.

Dimitrescu, *Note* – Florica Dimitrescu, „Note despre datare şi predatare”, *Limba română,* 5-6, 2006, p. 301−310.

BDD-V1164 © 2014 Editura Universității din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 03:13:40 UTC)

Dimitrescu, *Observaţii 1* – Florica Dimitrescu, „Observaţii asupra prefixoidului tele-”, *Limba română*, 2, 1970, p. 141−145; republicat în Dimitrescu, *Dinamica.*
Dimitrescu, *Observaţii 2* – Florica Dimitrescu, „Observaţii asupra prefixoidului mini-”, în SMFC VI, 1972, p. 137−141; republicat în Dimitrecu, *Dinamica.*
Dimitrescu, *Pseudoprefixarea* – Florica Dimitrescu, „Aspecte ale pseudoprefixării în limba română literară actuală”, în *Actele celui de-al XIIl-lea Congres internaţional de lingvistică şi filologie romanică,* I, 1970, p. 925−929; republicat în Dimitrescu, *Dinamica.*
Dimitrescu, *Pseudosufixarea* – Florica Dimitrescu, „Aspecte ale pseudosufixării în româna literară actuală”, *Revue roumaine de linguistique*, I, 1969, p. 3−6; republicat în *Dinamica.*
Dimitrescu, *Reflecţii* – Florica Dimitrescu, „Reflecţii asupra rolului afixelor de origine greacă în formarea cuvintelor noi în română”, în *Drumul* 2.
Dimitrescu, *-şima* – Florica Dimitrescu, „Un sufixoid nou şi rar-şima”, în *Drumul* 2, p. 121−125.
Dimitrescu, *Teme* – Florica Dimitrescu, *Teme lexicale actuale* (sub tipar), Bucureşti, 2014.
Dimitrescu, *Trei prefixoide* – Florica Dimitrescu, „Trei prefixoide în trei momente ale vieţii lor”, în MM, Bucureşti, 1913, p. 181-191.
DÎLR – Gheorghe Chivu, Emanuela Buză, Alexandra Roman Moraru, *Dicţionar al împrumuturilor latino-romanice în limba română veche (1471-1760)*, Bucureşti, Editura Ştiinţifică, 1992.
DLRV – Gheorghe Mihăilă, *Dicţionar al limbii române vechi*, Bucureşti, Editura Enciclopedică Română, 1974.
DN – Constant Maneca şi Florin Marcu, *Dicţionar de neologisme*, Bucureşti, Editura Academiei, ed. I. 1961, ed. II, 1966.
DRHA – *Documenta romaniae Historica, Moldova* I-III, XIX, XXI.XXII, 1969 / 80, Bucureşti, Editura Academiei.
Drincu, CP – Sergiu Drincu, *Compunerea şi prefixarea*, Timişoara, Amphora, 1999.
FCLR I – *Formarea cuvintelor în limba română I, Compunerea,* Bucureşti, Editura Academiei, 1970.
FCLR II – *Formarea cuvintelor în limba română, II Prefixele*, Bucureşti, Editura Academiei, 1978.
Iordan, DNR – Iorgu Iordan, „Un dicţionar de neologisme româneşti din anul 1862”, *Studii şi cercetări lingvistice*, I, 1, 1950.
Iordan, LRA – Iorgu Iordan, *Limba română actuală*, Iaşi, Institutul de Arte Grafice „Alexandru A. Ţerek“, 1943, ed. a II-a, 1947.
Iordan, LRC – Iorgu Iordan, *Limba română contemporană,* Bucureşti, Editura Ministerului Învăţământului, 1956.
LR – *Limba română*, revistă, înainte şi după 1990, Bucureşti.
LRASD – *Limba română. Aspecte sincronice şi diacronice*, Bucureşti, Editura Universităţii din Bucureşti, 2006.
LRCDI – Rodica Zafiu, Adina Dragomirescu, Alexandru Nicolae (eds.), *Limba română. Controverse, delimitări, noi ipoteze*, I, Bucureşti, Editura Universităţii din Bucureşti, 2010.
LRDA– Limba română. *Direcţii actuale în cercetarea lingvistică* II, editori: Rodica Zafiu, Ariadna Ştefănescu, Bucureşti, Editura Universităţii din Bucureşti, 2012.
Maneca, CC – Constant Maneca, „Cuvinte compuse în terminologia ştiinţifică şi tehnică actuală”, în FCLR.
Martinet, G.f. – André Martinet, *Grammaire fonctionelle du francais*, Paris, Credif Didier, 1979.
Martinet, E.l.r. – André Martinet, *Eléments de linguistique générale*, Paris, Armand Colin, 1960.
Meliferae M – *Meliferae Magistrae in honorem Gabrielae Creţia*, Bucureşti, Editura Universităţii din Bucureşti, 2013.
Mitterand, M.fr. – H. Mitterand, *Les mots francais*, Paris, Presses Universitaires de France, 1963.
Migliorini, LC – Bruno Migliorini, *Lingua contemporanea*, Firenze, Sansoni, 1938.

BDD-V1164 © 2014 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 03:13:40 UTC)

Migliorini, *Radiodiffusione* – Bruno Migliorini, „Il tipo radiodiffusione nell'italiano contemporaneo", în *Archivio*, 1935, fasc. 1.
NDP – E. Protopopescu şi V. Popescu, *Nou dicţionar portativ…*, Bucureşti, 1862.
PN – *Presa noastră,* publicaţie, înainte de 1990, Bucureşti.
PR – *Petit Robert*, Paris, 2010, 2012.
R.lit – *România literară*, revistă, înainte şi după 1990, Bucureşti.
RRL – *Revue roumaine de linguistique*, înainte şi după 1990, Bucureşti.
SCL – *Studii şi cercetări lingvistice*, revistă, înainte şi după 1990, Bucureşti.
SMFC – *Studii şi materiale privitoare la formarea cuvintelor*, I, Bucureşti, Editura Academiei, 1959.
Stoichiţoiu Ichim, DM – Adriana Stoichiţoiu-Ichim, „Două morfeme lexicale cu statut ambiguu în româna actulă: **emo, etno**", în LRCDI.
Stoichiţoiu Ichim, ML – Adriana Stoichiţoiu Ichim, „Morfemele libere **bio** şi **eco** din perspectiva terminologiei „externe"", în SL, 2011.
Stoichiţoiu Ichim, *Neoconfixarea*. – Adriana Stoichiţoiu Ichim, „Neoconfixarea în româna actuală", în LRASD.
T 3 – *Rumanisch-deutsches Worterbuch,* 3 neubearbeite Auflage von Paul Miron und Elsa Luder, Wiesbaden, coordonare editorială Nicolae Mocanu şi Eugen Beltechi, Cluj-Napoca, 2002-2005.
VF-R – P. Poenar, F. Aaron şi G. Hill, *Vocabular francezo-românesc,* Bucureşti, 1840.
Zafiu, „*Emo"* – Rodica Zafiu, „Emo", în R.lit. 25, Bucureşti.
Zingarelli – Zingarelli Nicola, *Vocabolario della lingua italiana*, 2008, Bologna, Zanichelli, 2007.

UNE (TROP) COURTE HISTOIRE DES PRÉFIXOIDES

(*Résumé*)

Dans l'article présent l'auteur discute la génèse du terme „préfixoide", conçu par le grande linguiste italien Bruno Migliorini en 1935. Dans la linguistique roumaine le nouveau concept a été introduit par notre éminent professeur Iorgu Iordan il y a 70 ans, dans son important livre *Limba română actuală*.

L'auteur décèle dans cet article 4 étapes principales de l'implantation du procédé de la préfixation dans la langue roumaine; tout en insistant sur la dernière des périodes, la plus productive, et sur les t e n d e n c e s des prefixoïdes roumains.

BDD-V1164 © 2014 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 03:13:40 UTC)